

III.

Udsigt over det zootomisk-physiologiske Musæums nærværende Tilstand.

(Meddeelt af Hr. Professor, Ridder, Eschricht.)

Universitetets Aarbog for 1841 er det blevet fremsat, hvorledes den Eschrichtske Samling af physiologisk-zootomiske Præparater erhvervedes for Universitetet. Det blev tillige angivet, hvorledes Omstændighederne vare særdeles gunstige, idet samtiden, ifølge den kongelige Resolution af 3die April 1840, en saadan Ombytning fandt Sted af Gjenstandene i Universitetets og det chirurgiske Akademies Musæum, at der baade i hiint vandtes Plads til Optagelsen af den tilkjøbte Samling og Pengekræfter til at vedligeholde og udvide den. Denne Ombytning iværksattes strax efter hiin Samlings Modtagelse, og Grundlaget til Universitetets derved oprettede zootomisk-physiologiske Musæum bestod saaledes af: 1) hiin Eschrichtske Samling, ialt 2449 Nummere, 2) de tilbageholdte Præparater af det Meyerske Musæum (690 i Tallet), 3) de zootomiske Præparater fra det chirurgiske Akademi (215 i Tallet), tilsammen altsaa 3354 Nummere. Vi tillade os at anføre en Deel af de mærkeligste. De fra det Meyerske Musæum ville blive betegnede med et M, de fra det chirurgiske Akademi med et A; de øvrige henhøre alle til den Eschrichtske Samling.

Blandt Præparaterne til det menneskelige Legemes Physiologie turde nævnes som de interessanteste: 1) Craniesamlingen, hvori f. Ex. de fra de gamle danske Gravhøie, tildeels beskrevne i Folkebladet for 1837, flere grønlandske og amerikanske, africanke (M), mongolske (M) og ostindiske (M) Cranier; 2) nogle Præparater til Megerracens Forskelligheder (M og E); 3) en stor Række Præparater til Legemets Udviklingshistorie (M og E); 4) flere særdeles sjældne og vigtige Misfostre (for allerstørste Delen M), saasom, dobbelt Ansigt med Mangel af Hjerne og Rygmarv; udvendige mandlige med indvendige kvindelige Genitalier (begge beskrevne i Müllers Journal for 1834 og 1836); Tarmbrok i Rygmarvshulen (opdaget af Professor Stein, bekendtgjort af hans daværende Professor Dr. Svirer i Müllers Journal 1839); Tænder i Eggestoffen; graviditas abdominalis (beskrevet af Professor Dreier som graviditas tubalis i Journal for Medicin og Chirurgie); Sirener, Cycloper, Dobbeltmisfostre o. s. v.; 5) corroderet Lever og Lunge samt en Række udmærkede Præparater af vasa lymphatica, alle ved Regimentschirurg Jbsen (M).

Blandt Præparaterne til den sammenlignende Anatomie fortjene at nævnes: *Pithecius Satyrus*, deels ung (*Orang-outang*), 1 Skelet og 1 Individ i Wiinaand, deels ældre og gammel (*Pongo*) 1 Skelet og 2 udstoppede; til *Ubernes Anatomie* desuden 24 forskellige Skeletter og omtrent samtlige Indvolde i flere Præparater, hvoriblandt det i Müllers Journal beskrevne Strubehoved af en langarmet Abe (*Hylobates*) med et Stemmeorgan, der har 5 Musfler flere end Menneffets; 7 Slagermuusskeletter, hvoriblandt den store *Pteropus edulis* og *Galeopithecus rufus*; 34 Rovdyrskeletter, hvoriblandt 2 Løve, 2 Hvalros, 1 Jisbjørn, 1 Tenrec, 1 Fjeldfras; Cranier af Løve (M), Hyæne (A); Anatomien især fuldstændig af Kat, Hvalros og Sælhund. Til Pungdyrenes Anatomie Skelet og qvindelige Generationsdele af Kangaroo (*Halmaturus giganteus*), desuden 4 Skeletter, de fleste Indvolde og et Par hele Exemplarer af *Didelphis* og *Phalangista*. Til Gnavernes Anatomie *Georychus*, *Spermophilus citillus*, *Spalax typhlus*, *Ascomys bursarius*; Skelet af *Hystrix cristata*, *Syntheres insidiosa*, *Dasyprocta acuti*, *Coelogenus paca*, *Dipus sagitta*; Craniet af *Hydrochoerus Capybara*. Til Edentata af Døvendyr 2 Skeletter og de næsten fuldstændige Indvolde, navnlig ogsaa de injicerede Blodkar til Arme og Been; Skelet af *Myrmecophaga jubata* og *didactyla* samt af *Manis javanica*, Craniet af *Orycteropus capensis*. Af Næbdyret (*Ornithorhynchus*) et fuldstændigt mandligt Individ i Wiinaand og de qvindelige Kjønsdele. Til de Tyk-hudedes Anatomi Skelet af *Rhinoceros sondaicus*; af *Hyrax capensis* Skelet og et Individ i Wiinaand; Craniet af *Hippopotamus* (A) og af *Phachochoerus Aliani*; en stor Tand af *Mastodon* (A); mange Præparater af Svinet og af Hesten. Blandt Drøvtyggerne fandtes *Lama* (*Moschus pygmaeus*), Etsdyr, Rensdyr, *Cervus Muntjak* og flere andre i Skelet; desuden Cranier af 5 forskellige Antiloper, af den ungarske Dre og andre, samt mange bløde Dele af flere Huusdyr. De nordiske Cetaceer vare repræsenterede i Skelettet, et Foster og mange Indvolde af den grønlandske langarmede Finhval; Skelettet af en liden kortarmet Finhval fra Grønlands og en anden fra Jyllands Vestkyst, 2 Foster af en tredje fra Norge, et stort Finhval-Cranium fra Jylland; Skelet af Hvidfisk, Grindehval og to mindre Delfiner, Hoved af Narhval, og omtrent en fuldstændig Anatomie af Marsvinet.

Fuglenes Anatomie oplystes ved 75 Skeletter, hvoriblandt det af *Cathartes peregrinus*, af den africanke og americanke Struds, 2 Næshornfugle (*Buceros*); Kronduen (*Columbo-gallus coronatus*), *Tantalus lacteus*, *Scopus umbretta*, *Dromos ardeola*; Pelikan, Albatros, o. s. v. De bløde Dele især af den amerikanke Struds, Drn og Høne. Af Krybdyr fandtes et særdeles stort Skelet af *Crocodilus hiporeatus*, af en Python, *Menopoma alighanense* og *Menobranchus*; mange Præparater og især en stor Deel upræparerede Exemplarer i Wiinaand; af Fisk ialt 83 Skeletter, en stor Mængde Cranier og flere Præparater, blandt hvilke maaskee de af Thunfiskeleveren (beskrevne i Berliner Academies Skrifter 1835) fortjene specielt at nævnes.

Samlingen af de lavere Dyr var forholdsvis betydelig, tildeels præparerede, for største Delen dog upræparerede. Vi tillade os at udhæve blandt Blæksprutterne en omtrent fuldstændig Anatomie af *Octopus vulgaris* (derhos udmærkede Exemplarer af *Spermatophorer* og Æg af *Sepiola* med fuldtudviklet Ungel), og upræparerede Exemplarer af *Eledone longimana*, *Argonauta argo*, *Cirrotheuthis Mülleri* o. s. v.; af Pteropoder flere Exemplarer af *Clione*, tildeels oplysende deres Bygning,

Limacina, *Hyalea*, *Cleodora*; blandt *Gasteropoder* mærke vi *Asteronotus Hemprichii*, *Umbrella mediterranea*, *Parmophorus australis*, *Carinaria*; Anatomie af *Aplysia depilans* og af *Helix pomatia*; blandt *Bivalverne* *Gastrochaena*, *Teredo*; blandt *Ascidierne* Anatomie af *Fallusia mammillata*, af *Cynthia papillata* og *microcosmus*; af *Chelyosoma* de i Videnskabernes Selskabs Skrifter 9de Bind beskrevne Præparater. Af *Salperne* fandtes en meget fuldstændig Række af forskellige Arter under deres værende Former, deriblandt ogsaa de i Videnskabernes Selskabs Skrifter 8de Bind beskrevne Præparater. Af *Brachiopoder* havde *Orbicula* og *Terebratula caput serpentis*. Blandt *Cirripederne* indeholdt Samlingen saavel talrige *Anatifa*, *Cineras*, *Otione*, *Balanus*, *Coronula*, *Diadema*, som og Anatomien af *Anatifa lævis*. Kæbsdyrene vare repræsenterede i alle Ordener med talrige Arter; af de større og mindre sjældne Arter havde Præparater især af Nerverne, Fordøielsesredskaberne og Kjønsdelene. Tillige var opstillet en stor Række Præparater til Oplysning af Parasitlivet, især i Snyltekrebs og Lernæer. Af Insecterne vare forholdsvis faa Præparater, ligeledes af Anneliderne, hvoraf derimod var en betydelig Samling af upræparerede Exemplarer, af hvilke nogle ere beskrevne som nye af A. S. Drsted. Samlingen af Indvoldsorme indeholdt flere sjældne og mærkelige Stykker, saasom *Strongylus* i Hjertet af en Hund, *Anthocephalus elongatus*, *Tristoma coccineum*, *Polystoma appendiculatum*, *Amphistoma conicum*, *Tetrarhynchus*, men især en Række Præparater af *Epolomen* og af *Bothryocephalus latus* (afbildede og beskrevne i *Acta leopoldina nat. cur. Vol. XIX Suppl. 2*). Hvad endelig de egentlige Zoophyter angaaer, da fandtes saavel af *Echinodermata*, som af *Polyper* og *Meduser* talrige Repræsentanter, af hvilke dog kun en forholdsvis ringe Deel vare præparerede.

Den saaledes grundlagte Samling forøgedes i Løbet af Aaret 1841 endnu med 478 Nummere. Disse erhvervedes tildeels ved Gave, nemlig af Bataillonschirurg York et meget characteristisk Cranium af en Peruaner af Stamracen; af Apotheker Steenberg i Helsingør og af *Ioligo* heftede paa et Fiskernet, af Lector Schiødt og Justitsraad Stæger nogle Præparater til Insecternes Anatomie og Physiologie, af Landphysicus Grove Hovedet af en Sværdfisk, af Districtslæge Haalland de fleste Indvolde af Næbbehvalen, deriblandt Hjernen og hele Fordøielsesapparatet, og endelig af Professor Eschricht tre forskellige Sendinger, en fra Dr. Rüppell bestaaende af Penis af Nilhest, en *Magilus antiquus* og et Par Fisk fra Nilen, den anden fra Candidat Möllers Sydhavsreise, bestaaende af forskellige Snylte dyr paa Hvalerne og et Par Delfinifoske, den tredie fra Stiftamtmand Christie i Bergen, bestaaende af nogle Dele af en Hval og nogle Lemminger. Ved Kjøb eller Bytte erhvervedes: en ung Droglobyt med alle de bløde Dele i Wiinaand, Craniumet og en stor Deel Indvolde af en Finhval, 72 Fod lang, strandet paa Sjællands Kyst i Efteraaret 1841, en Sending af Blækfisk og andre Sødyr fra Gatte, Corrosionspræparater af Sælhundens Nyrer og Lever udarbejdede af Regimentschirurg Jbsen, en Række Diepræparater udarbejdede af Stud. med. Bock. Desuden en ikke ubetydelig Deel Præparater ved Museets Professor, Candidat Ravn.

I Aaret 1842 forøgedes Musæet med 437 Nummere. Til „den naturhistoriske Forening“ havde Professor Eschricht for flere Aar tilbage overladt en stor Samling af Dyr, dels udstoppede, dels opbevarede i Wiinaand, dog med flere Restrictioner, Universitetets Aarbog for 1842.

navnligen at de ikke turde bortskaffes ved Salg, Bytte eller Gave. Foreningen ønskede ikke længere at have saaledes betingede Gaver, hvorfor der skete den Overenskomst, at Professor Eschricht lod Foreningen beholde en Deel af Samlingen som ubetinget Gave, hvorimod han tilbagetog alle de Stykker, som han formeente kunde finde en passende Plads i det Universitetsmuseum, der nu var ham anbetroet. Disse Stykker skænkedes Musæet, omtrent 200 i Tallet. De bestode i 73 Krybdyr, hvoriblandt *Trionyx nilotica*, *Chelone imbricata*, Brillenslange, *Uromastix*, *Pipa*, 2 *Rana paradoxa*, Axolotl; 60 Fiske fra Middelhavet, Ostindien, det røde Hav og Nilen; 62 tildeels sjældne lavere Dyr, og 4 udstoppede Pattedyr som passende for Musæet ved særegne ydre Organer, navnlig: et Skældyr (*Manis javanica*), Ræbdyret (*Ornithorhynchus*), et amerikansk Pungdyr med Pungen og Tenrek fra Madagascar. Ved Dr. Krøyers Hjemkomst fra hans Reise til Sydamerika, overlod han Professor Eschricht en Samling af 55 Arter lavere Dyr, tildeels særdeles sjældne og mærkværdige; af hans Doubletsamling. Disse bleve ligeledes skænkede til Musæet. Det samme skete med et Skelet af Kongegribben, som Professor Eschricht havde modtaget fra Dr. Reuss i Illinois.

Fra Capitain Holbøll modtog Musæet en betydelig Samling anatomiske og zoologiske Gjenstande fra Grønland, deriblandt Hovedet af en Ræbhval, fra Landphysicus Dr. Guldberg et særdeles mærkværdigt Misfoster, paa hvilket Ectopie var forenet med Sireneformen; fra Dr. Nagaard i Vestindien, fra Naturforskeren Ch. Drewsen, fra Dr. Dierup og fra Naturforskeren A. S. Ørsted, ligeledes adskillige Gjenstande i Foræring. I Bytte erhvervede Musæet fra Professor Hyrtl i Prag en Række Cranier af flavelle Folkeskærd og en Samling af de skønneste Injectionspræparater til mikroskopisk Brug; fra Professor Rehius i Stockholm et Lap-Cranium, et Delphinofoster fra Sydamerika og nogle Landpræparater til mikroskopisk Undersøgelse; fra Statsraad Eichwald i Petersborg Skelet af en Escherkesfer. Ved Kjøb anskaffedes fra van Dinters Menageri: en ung *Crocodylus acutus*, en Panther, 4 Uder, en Klapperslange og en gammel levende Bjørn, af hvilke Dyr en talrig Række Præparater dels allerede ere, dels endnu ville blive opstillede. Af Regimentschirurg Ipsen erhvervedes tre udmærkede Præparater af Ræbbehvalens og Marsvinets Lymfekar, samt Corrosionspræparater af Sølhundens Lunger, Marsvinets Lunger, Lever og Nyrer. Fra Musæet i Königsberg erhvervedes Skelet af et udvoget Elsdyr. I Stockholm købtes en Samling af Gibs-cranier. Endvidere udarbejdedes og opstilledes ogsaa i Aar en Række Præparater af Musæets Professor Candidat Ravn.

Ved Musæets saa betydelige Tilvæxt (3969 Nummere) blev Trangen til nye Skabe, saavel som til større Plads, meget følelig, især da enkelte af de tilkomne Sager havde et betydeligt Omfang (saasom det store Hvalkranium fra Sjællands Nordvestpynt). Denne Trang tilfredsstilledes ved Anskaffelsen af 14 nye Skabe og Fleertallet af alle Skabenes Sammenfoining i Dvareer omkring de 8 Piller, der stotte Musæets Loft. Af de nye Skabe bekostedes de 4 ved Musæets ordinaire Indtægter, de 10 derimod, ifølge Bestyrerens Indstilling til Consistoriet, ved et overordentligt Tilskud af 300 Rbd. af Normalsummen af 5600 Rbd. til Universitetets Nytte og videnskabelige Formaaes Fremme. Den hele Samling har allerede i omtrent 1 Aar været fuldstændigen ordnet saaledes, at alle Præparaterne af Hvirveldyr ere opstillede i Souterrainet, de af Avertebraterne i Entreeværelset til Solennitetsalen. I Souterrainet staae Skeletterne tillige-

med Cranierne og Præparaterne af Bevægelsesredskaberne, systematisk ordnede paa den ene Side; paa den anden følge i de fire Dvarréer af Skabe Præparaterne af Nervesystemet, Sandserne, Blodkarrene, Aandedrætsredskaberne, Fordøielsesredskaberne, Kertlerne, Kjønshelene, Præparaterne til Fostrets Udviklingshistorie, og i 4 særskilte Skabe Misfostrene og Samlingen af mennefskelige Cranier. Musæet staaer saavel aabent for enhver Videnskabsmand i Almindelighed, der maatte yttre Lyst at see det, som ogsaa for de medicinske Studerende i Særdeleshed, dels hver Sogneformiddag indtil Kl. 3, dels ogsaa ved den Række Foreviisninger, som Bestyreren allerede to Gange har holdt i Form af et privat Cursus og hvilke han agter at gjentage. En større Offentlighed under Foreviisningen forbyder det indskrænkede Rum, i hvilket neppe over 20 til 25 Tilskuere kunne finde Plads mellem Skabene og de fritstaaende Gjenstande. Forudsat at Musæets Forøgelse vil gaae frem i samme Forhold som hidtil, vil det nuværende Locale vel endnu kunne være nogenlunde tilstrækkeligt i omtrent 4 til 5 Aar, men det vil da endnu kun være at betragte som et ordnet Magazin, i hvilket ingen Tilskuer uden ganske undtagelsesviis vil kunne indlades, hvilket vil være saa meget mere beklageligt, som mange af de vigtigste Stykker paa Grund af deres Størrelse aldeles ikke kunne fremtages fra deres Plads. Iøvrigt vedligeholde Præparaterne sig meget vel, trods den herskende Fugtighed og Manglen paa tilstrækkeligt Lys, saalænge nemlig Universitetet bekoster en næsten uafbrudt Opvarming af det store Souterrain.